

Eğitim Felsefesi

"Aklın İbadeti İlimdir"

Taşköprülüzâde

Felsefe golda olmaktır.

Karl Caspers

Hakikati arayan için hakikatin
kendisinden değerli bir şey yoktur..!

El Kindi

Her şey akla muhtaçtır, akıl da eğitime..!

Hız. Ali

Dr. Ali Gurbetoğlu

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Felsefe Akımları

G. Pragmatizm ve Eğitim

H. Varoluşçuluk ve Eğitim

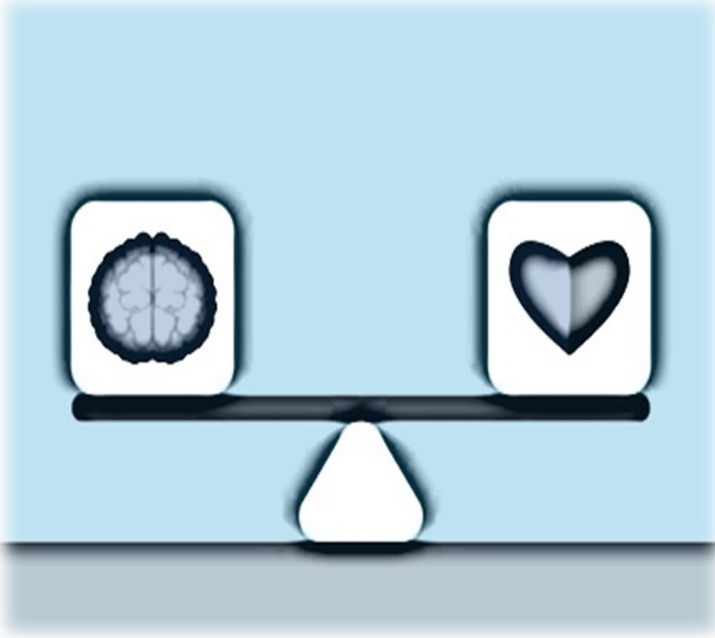
İ. Analitik Felsefe ve Eğitim

Sorular

1. Pragmatizmin varlık, bilgi, değer anlayışı nasıldır ?
2. Pragmatizmin insan ve eğitim anlayışı nasıldır ?
3. Varoluşçuluğun varlık anlayışı nasıldır ?
4. Varoluşçuluğun bilgi anlayışı nasıldır ?
5. Varoluşçuluğun değer anlayışı nasıldır ?
6. Varoluşçuluğun insan ve eğitim anlayışı nasıldır ?
7. Analitik felsefe ne demektir, varlık ve bilgi öğretisi nasıldır ?
8. Analitik felsefede değer anlayışının dayanakları nelerdir ?
9. Analitik felsefede insan ve eğitim anlayışı nasıldır ?
10. Analitik felsefenin metafizik hakkındaki yaklaşımı nasıldır ?

G. Pragmatizm

- Amerikan kültür ve yaşantı biçiminin özünü oluşturan **çağdaş Amerikan felsefesi** olarak bilinir.

- 20.yy** başlarında **İngiltere** ve **Amerika**'da ortaya çıkmıştır.
 - Faydacılık olarak da bilinen pragmatizm, gerçeğin değişken ve göreceli olduğu görüşüne dayanır.
 - Pragmatizm, pratik değerin, yani başarının hakikatin ölçütü olduğunu öne süren bir tür **deneyci felsefe**dir.
 - Herhangi bir **düşüncenin anlamı** bu düşünceye ilişkin yaşanan **deneyimlerin sonuçlarında** bulunabilir.
 - Bu sonuçların dışında, mutlak doğru ya da yanlış yoktur.
- Amerikalı filozof **William James** bu ekolün öncüsü olup diğer önemli temsilcileri **John Dewey**(1859-1952) ve **F.C.S. Schiller** (1867-1934) dir.

- Pragmatizm ekolüne göre **gerçeğin özü değişmez**dir.
 - İnsan doğası da dahil olmak üzere değişmez bir gerçeklik yoktur.
 - İnsan deneyimlerinin ve dünyanın sürekli bir değişim halinde olması, **gerçeğin insan deneyimlerinin ürünü** olduğunu gösterir.
 - Pragmatistlere göre, **bir şeyin değeri**, onun ne kadar **yararlı olduğuyla ilgilidir**.
 - İnsanlara **yararlı olan** her şey gerçektir, **iyidir**.
- Pragmatizm; bilim, sanat, siyaset ve eğitim gibi hayatın bir çok alanına önemli etkiler yapmıştır.

a. Varlık Öğretisi

- Ontolojik tartışmalardan çok **güncele ve hayat gerçeklerine odak**lanan bir felsefedir.
- **Var olan, deneyle kanıtlanabilir olandır.**
- İnsanın **biyolojik ve sosyal yönüyle** ilgilenir, ruhsal yönüyle pek ilgilenmez.
- Pragmatizme göre; her şey değişir, insan da dahil olmak üzere değişmeyen bir şey yoktur.

- Varlık deney ve araştırmalarla kanıtlanandır.
- Dünya sürekli değişmektedir, **değişmeyen** tek şey, **doğanın kanunlarıdır.**
- **Mutlak doğru ya da mutlak yanlış bir şey yoktur.**
- Varlık değişken olduğundan **doğruluk** da buna bağlı olarak **görecelidir.**

Pragmatist Varlık
Duyular Alemi (Real Varlıklar)
Gerçeklik Duyu ve Akılla Algılanır
Varlığın Özü Değişim

b. Bilgi Öğretisi

- **Bilgi**, değişim içinde olan bir süreç olarak kabul edilir.
- **Bilme**, öğrenen ve çevre arasında **etkileşimle gerçekleşir**.
- Öğrenme problem çözme esnasında gerçekleşmektedir.
- **Bu nedenle öğrenmek için aktif katılım gerekir.**

Pragmatist Bilgi

Duyular Alemi (Real Varlıklar)
Gerçeklik Duyu ve Akılla Algılanır
Amprist-Rasyonalist
(Göreceli-Değişken)

- Doğru bilgiye ulaşmak için deney ve araştırmalar gerekir, bilimsel yöntem, bu tür doğrular sunduğu için, çok önemlidir.
- **Mutlak doğru yoktur** ancak, diğerlerine göre doğruluk değeri daha fazla olan gerçeklikler vardır.
- Bilgi ve öğrenme için değişimle baş etmeyi ve bilimsel araştırmayı bilmek gerekir.

- Bu nedenle **pragmatist felsefe, bilimsel gelişmelerle paralel gelişmiştir.**

c. Değer Öğretisi

- Bir şeyin değeri, onun ne kadar yararlı olduğuna bağlıdır; yararlı olan iyidir.
- İnançları, tez ve teorileri; sonuçlarıyla, işe yararlılığı açısından değerlendirirler.
- Dini inanç ve dogmalar; insan hayatına katkısı, olumlu bir amaca hizmet etmesi ve ahlaki hayata yön vermesi bakımından dikkate alırlar.
- Mutlak doğru ve yanlış bulunmadığından mutlak ya da evrensel doğrular yoktur.
- Değerler ve ahlaki ilkeler **görecelidir**; zamana, toplum ve kültürler göre değişebilirler
- Demokratik bir toplum düzenini savunurlar

Pragmatist Değer
Duyular Alemi (Real Varlıklar)
Değerlerin Kaynağı
Doğa ve İnsan
(Göreceli –Değişken)

- Değişmeyen doğa kanunları önünde herkes eşit olduğu için, yönetimde de tüm insanların katılımı esastır.
- Dini inançlar ile diğer ilke ve yasalar, ahlak açısından yararları ve vicdanları tatmin düzeyleri açısından ele alınır.

d. İnsan Anlayışı

- **İnsan** menfaatine düşkün bir varlık olarak her şeyden önce kendi yararını düşünür.
- İnsan **mutluluğu arayan** bir varlık olarak ideal olanın aksine pratikte **işe yarayacak** olana, başarıya odaklanmalıdır.
- Mutluluk kaynağı olarak iyiliğin ve doğrunun tek ölçütü yararlılık olduğundan insanın kendi **yararına olanı tercih etmesi doğaldır**.
- O nedenle insan işin nasıl başarıldığından çok doğrudan sonuçları dikkate alarak eylemlerini planlamalıdır.
- Bu amaçla pratik düşüncelere dayalı bir şekilde, olay ve olgularla mantıklı ve gerçekçi bir şekilde ilgilenmelidir.
- Kişiye **faydası olmayan evrensel doğruyu** onaylamanın o kişi için **anlamı yoktur**.
- **Başarısızlık**, hedeflenen faydaya ulaşamamak olduğu için başarılı olmanın yollarını aramak doğru olanıdır.

e. Eğitim Anlayışı

- Dewey'e göre eğitim insanı geliştiren bir süreç, **okul, toplumun küçük bir örneğidir.**

- Ona göre ideal bir **eğitim programı, öğrencilerin yaşantı ve ilgilerine dayalı** olmalıdır.
- **Eğitim** gerçek hayattan hareket etmeli, öğrenmeler çevre ile sürekli etkileşim içinde yürütülmelidir.
- **İşlevsel değeri olmayan konular eğitim programlarında yer almamalı, okul** hayata hazırlık değil, *hayatın kendisi* olmalıdır.
- Öğretimde pratik sonuçlar önemlidir bu amaçla problem çözmeye ağırlık vermelidir.
- Okulda demokrasi ilkeleri işlemeli, öğretmen öğrenmeye rehberlik yapmalıdır.
- Değişen dünyada problemler de değiştiği için programlar değişime açık olmalıdır.

Yaratıcılığın iki boyutu vardır. İlki bilgi ve beceri, ikincisi ise yeniliktir.

John Dewey

H. Varoluşçuluk (Egzistansiyalizm)

Doğada hiçbir şey kendisi için yaşamaz...

- Nehirler kendi suyunu içmez.
- Ağaçlar kendi meyvelerini yemezler.
- Güneş kendisi için ısı vermez.
- Çiçekler kendileri için koku yaymazlar.

Başkaları için yaşamak doğanın kuralıdır. Buna kültürümüzde "diğerkâmlık" denir. Hayatın sırrı da burada...

- **İnsan özgürlüğüne** önem veren bir felsefi akım olup her insanı ayrı ve benzersiz olarak görür, bu yüzden bireyselliği savunur.
- Temelleri; Heidegger, Jaspers ve Sartre'ın görüşlerine dayanan bir 20 yüzyılda felsefesidir.

- Bu akımın temelinde insanın kendisini ve kendi gerçekliğini tanıması yatmaktadır.
- Martin **Heidegger**, Jean Paul **Sartre**, Friedrich **Nietzsche** gibi felsefi öncüleri tanrıtanımaz görüşler öne sürer.
- Buna mukabil, Soren **Kierkegaard**, Gabriel **Marcel**, Karl **Jaspers** gibi akımın önemli temsilcileri Hristiyan teolojisine bağlı kalmışlardır.
- Birçok düşünüre göre farklı anlamlar taşısa da genel olarak insan özgürlüklerine önem veren, **özgürlük** ve **sorumluluk** seçimini insana bırakan bir felsefe akımıdır.

**Bilge insan hiç bir kurala bağı kalmamalı,
dünya ediminden uzak durdurmalıdır,
yönetimle ilgilenmemeli ve ölümden sonraki
süreç hakkında da kendisini özgür
hissetmelidir.**

Karl Jaspers

a. Varlık Öğretisi

- Dünyada **insan olarak var olmanın** ne **anlama** geldiğini irdeleyen bir felsefe akımıdır.
- Varoluşçular diğer ekoller gibi ontolojik tartışmalar yoluyla bir **öz arayışını** çok önemsemezler.

Varoluşçu Varlık
Duyular ve İdeler Alemi
(Real ve İdeal Varlıklar)
Gerçeklik Duyu ve Akılla Algılanır

- Onlara göre **insanın varlık olarak mevcudiyeti**, öz tartışmalarından daha önemli ve **önceliklidir**.
- O nedenle **odaklandıkları temel varlık**, bu dünyaya fırlatılmış, buraya yabancı olan **insanın** kendisidir.
- Bu bakımdan varoluşçuluk, **insanın evrendeki yerini, var olmasının niteliklerini, varlığın insana etkilerini ve insanın buna vermesi gereken tepkileri** soruşturur.

- Bu felsefeye göre **insan**, öncelikle kendini ve **kendi gerçekliğini tanımalı**, eylemlerini buna göre tanzim etmelidir.
- Varoluşçulara göre **insan kendi varlığını kendi yaratmaktadır** ki, canlılar içinde bunu yapabilen tek varlık insandır.
- **Fırlatılıp atıldığı bu dünyada** ya sıradanlaşıp yok olacak veya aklını uygun şekilde kullanarak doğa ile etkileşim yoluyla kendi kendini yaratacaktır.
- **Bunalımlara** sürüklenmenin en önemli sebebi **bireyin** özünden git gide uzaklaşarak **kendine yabancılaşmasıdır.**
- O nedenle bireyin hayatına odaklanır, bireysel sorgulamalarla hayata anlam katmaya çalışır.

b. Bilgi Öğretisi

- Bilgi konusunda insanın **duygu** ve **tecrübeleri** önemlidir, **her insan kendi değer yargılarından sorumludur**.
 - **Öznel hakikatlerin gerçekliğine** vurgu yaparlar.
 - A. Camus **bilgiyi duygu ve tecrübeye dayalı varlık** anlayışıyla açıklar, **bilginin duygu ve tecrübe** olduğuna dikkat çeker.
- **"İçimdeki bu yüreği duyabiliyor var olduğu biliyorum. Bu dünyaya dokunabiliyorum ve onun da var olduğu yargısına varıyorum"** der.
- Böylece **nesnel gerçeklik yerine**; korku, yabancılaşma, hiçlik duygusu gibi **insani gerçekliklerin** kavranmasına, **bunların doğru bilgisine önem verirler**.
- **Bunlar insanın iradesini, özgürlüğünü, kendini gerçekleştirmesini** derinden **etkiler**.
- **Hakikat öznedir ve nesnel gerçeklikler bireysel varoluşun gerçekliğini kavrayamaz.**
- Gerçeğin özneliği varoluşçu varlık ve bilgi öğretisini derinden etkilemiş, **nihilizmden mistisizme** varan geniş bir yelpazeye yayılmasına sebebiyet vermiştir.

Varoluşçu Bilgi
Duyular ve İdeler Alemi
(Real ve İdeal Varlıklar)
Amprist-Rasyonalist

c. Değer Öğretisi

Varoluşçu Değer
Duyular ve İdeler Alemi
Değerlerin Kaynağı
Doğa-İnsan, Evrensel
Değerler

- Varoluş büyük bir fırsat olduğundan **seçme özgürlüğü** ve **sorumluluk** önemlidir.
- Özgürlükleri ve **tercihleri engelleyecek** kurum, değer ve **otoriteleri onaylamazlar**.
- İnsan, kendi eylemlerinden sorumludur ve tüm **kararları kendisi belirlemelidir**.
 - Nietzsche; ***akılın hatalı yollarından emekleyerek ağır ağır varoluşa doğru ilerlediğini*** söyler.
 - Bu bakımdan insana yol gösterecek herhangi bir ahlaki ilke ve otorite söz konusu değildir, insan bunları tecrübe ederek kazanabilir.
 - Yani, **bireye herhangi bir ahlaki sistem sunulmamalı**, birey **kendi değerlerini, kendisi oluşturmali** veya **serbestçe seçebilmelidir**.
- Kierkegaard'a göre insan; sonsuzluk ile sonlunun, geçici ile kalıcının, özgürlük ile zorunluluğun bir sentezi, **hayat da çelişkilerden başka bir şey değildir**.
- Ona göre **bu umutsuz hayatta sığınacak tek yer Tanrı ve dindir**.

d. İnsan Anlayışı

- İnsan için bir fırsat olan **varoluş özden önce gelir**, bu bakımdan "**insan ne ise o değildir, aksine ne olmuşsa odur**" prensibi en temel yaklaşımdır.
- İnsan **özgür seçimleri** ile kendi **özünü ortaya koyarak** kendini gerçekleştirir ki, içinde bulunduğu şartlara bağlı tercihleri onun kim olacağını ve ne olacağını belirler.
- Özgürlüklerle birlikte insan kendini **kişiliğini inşa eder**, potansiyelinin elverdiği ölçüde kendine biçim verir, **kendini oluşturur**.
- Özgür iradesiyle inançlar yoluyla da gerçek anlamda **Tanrı'ya yönelerek kendini gerçekleştirmesi mümkündür**.
- Kendi **özgür iradesiyle** hareket etmesi ve **eylemlerinin** sonuçlarının da **sorumluluğunu** üstlenmesi insan olmasının gereğidir.
- Özgürce eylemlerinden, seçimlerinden, yapıp etmelerinden hiçbir şekilde suçluluk, pişmanlık, vicdan azabı duyması gerekmez.

e. Eğitim Anlayışı

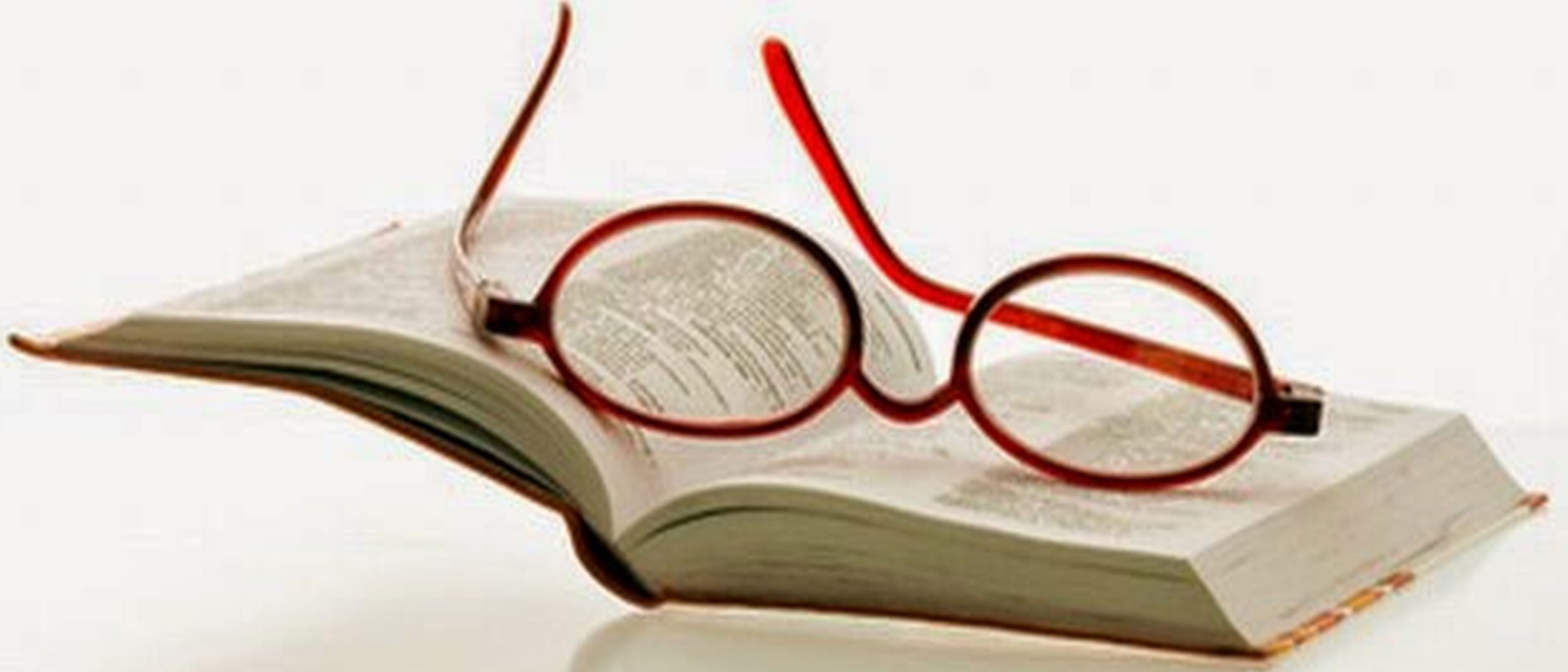
- **Eğitimin amacı, bireye insan özgürlüğünün her şeyden üstün olduğunu öğretmektir.**
- Bu bakımdan insanın, *-bir sosyal varlık olarak-* toplum içinde ve **insanlık ideali için eğitilmesine karşıdır.**
- **Eğitim; daha çok karakter inşasına yönelik, insana kendi bireyselliğini geliştirme imkanı sağlayan bir etkinliktir.**
- Eğitimde esas olan, öğrencinin kendi gücünü görmesini sağlamak, **farklı programlara** yer vererek kendini gerçekleştirmesine imkan hazırlamaktır.
- Bu amaçla; dersler ve içerik konusunda **öğrenciye seçme imkanı** verilmeli araç, gereç, konu ve kaynaklar çeşitlendirilerek öğrenciye **çeşitli uyarılar** içeren öğrenme imkanları sunulmalıdır.
- Eğitimi, **kişinin kendi kendini gerçekleştirmesinin bir vasıtası** gördüklerinden, kişinin **özgürlüğünü sınırlayıcı ahlak sistemlerini uygun görmezler.**

- Varoluşçuluk kişilerde tercih yapma gücünü geliştirmeye çalışır, eğitimde **program ve öğretmenden çok öğrenciye odaklanır**.
- Bu ekole göre **eğitim, kişilerin mutlak özgürlüğünü teşvik etmeli** ve bu özgürlüğü nasıl kullanacağını da öğretmelidir.
- Kişinin **yarın ölecekmiş gibi bugünü doyasıya yaşaması, hiç ölmeyecekmiş gibi kendini gerçekleştirmeye çaba göstermesi** gerekir.

- Ölüm gerçeği insana, var olmanın değerini ve hayatı yaşamanın bir fırsat olduğunu göstermektedir.
- Varoluşçulara göre, kendini gerçekleştirmesi için **kişi serbest bırakılmalı**, seçimini serbest olarak yapabilmelidir.
- Öğretmen de **kendi değerlerini öğrenciye zorla benimsetmeye kalkmamalıdır**.

İ. Analitik Felsefe ve Eğitim

Analitik Felsefe ve Eğitim

- İngilizce konuşan ve kuzey İskandinav ülkelerindeki yaygın bir felsefi anlayıştır.
- Analitik Felsefe **Pozitivizmin** 20. yüzyılda **çağdaş bir görünüm** almış şeklidir.
- "Neo-pozitivizm" (yeni olguculuk) , "Mantıksal Olguculuk" gibi farklı isimlerle de anılmaktadır.
- **Mantık ile Pozitivizmi birleştirmeye** çalışan Analitik Felsefe akımı Mantıksal Olguculuk (Mantıksal Pozitivizm) olarak da bilinir.
 - Analitik felsefe **realizmin** devamı olmasa da aralarındaki **güçlü benzerlikten** ötürü realizmden önemli ölçüde etkilendiği söylenebilir.
 - Farklı çizgilerdeki insanlardan oluşan analitik akım çoğu kez "**Dilsel Analiz**" ismiyle tanınmaktadır.
 - Bu ekölü savunanlar, en önemli temsilcisi Avusturyalı filozof **Ludwig Wittgenstein**'den çok etkilenmişlerdir.

- **Yeni Olguculuk (Neo Pozitivizm)** felsefeyi dil çözümlemelerine indirgeyen, bilimi de dille sınırlayan idealist akımdır.
- Pozitivistler gibi **metafizik problemlerin çözümü olmadığı** görüşünden hareketle **bilimsel** olanla **metafizik** olanı birbirinden ayırmaya özen gösterirler.
- Pozitivistler gibi Analitikçiler de teoloji ve metafiziği gözardı edip sadece **fiziksel** ve **maddi** dünyanın gerçeklerine dayanan **bilim anlayışını** benimserler.

- Bu anlayışa göre **felsefenin asıl uğraş alanı dil** olmalıdır.
- O nedenle **felsefeyi düşünsel bir etkinlik** olmaktan çok bir **dil analizi** (çözümlemesi) olarak algırlar.
- Bilimlerin dilini çözümlemeye ve onların kavram yapısını araştırmaya öncelik verirler.
- Analitik felsefe; mantık, dil bilimi ve bilgi kuramını geniş çapta etkilemiştir.
- En çok eleştirilen yönlerinden biri, felsefeyi, dilin anlamını tartışan bir tür etkinliğe dönüştürmüş olmasıdır.

- Analitikçilere göre felsefenin sorunlardan birisi **bulanık** (açık-seçik olmayan) **mantıksal çıkarımlardır**.
 - Diğer **değişik anlamlı sözcüklerin birbirine karıştırılmasıdır**.
 - Bu anlam **bulanıklıkları** ve **kavram kargaşası** zincirleme **pek çok sorunun doğmasına** da kaynaklık etmektedir.
- Analitik felsefe taraftarları bu nedenlerden kaynaklanan sorunları önüne geçmek için **iki temel öneri** getirmektedirler:
 1. Bulanık mantıksal çıkarımlar yerine açık-seçik mantıksal çıkarımlar oluşturulmalıdır.
 2. Tek anlamlı sözcüklerden oluşan yapay bir dil sistemi kurulmalıdır.
 - Ancak bunun ütöpik olduğunun bilincinde olarak gündelik dile yönelmiştir.
 - Felsefe, dilin bu gündelik kullanımının dışına çıkmamalı, böylece sahte sorunlar doğurmamalıdır.

a. Varlık Öğretisi

- Çağdaş analitik felsefe, diyalektiğe olduğu kadar **maddeciliğe** de **karşıdırlar**, **metafiziği** reddet-seler de ona **belli bir varlık alanının** tanınması isterler.
- Wittgenstein'a göre sorun olan şey nesne veya olgu değil, onun dilsel anlatımıdır.
- Ona göre gerçekler, insanların onlara verdikleri anlamlara göre teşekkül eder.
- “**Gerçek nedir**”, “**anlam nedir**” gibi sorular zihinsel problemler çıkarmaktadır.
- Oysa “**anlam nedir**” sorusu yerine “**anlamanın açıklaması nedir**” sorusu anlamlıdır.

Analitik Varlık

Duyular Alemi (Real Varlıklar)
Gerçeklik Duyu ve Akılla Algılanır
Gerçeklik Dil ile Kurulur

- Bu nedenle analitikçiler felsefede, **anlamanın açıklamasına** ya da **anlamanın anlamı** üzerine yoğunlaştılar.
 - Wittgenstein'e göre bir kelime duyduğumuzda, sıkıntıya düşüyoruz ve hemen benzer nesnede onun anlamını arayıp bulmaya çalışıyoruz.
- Yapmamız gereken şey kelimenin, işaretin ve ifadenin kendisine bakıp, kullanımının bağlamını incelemektir.

- ***Bir sözcüğün gerçekten ne anlama geldiği bilimsel olarak araştırılamaz*** ve katı kullanım kuralları düzenlenemez.
- Düşünmede ortaya çıkan sorunu ortadan kaldırmak, ideal dile ihtiyacı ortadan kaldırır.
- **Davranış gözlenebilir** ve değerlendirilebilir olduğu halde özel ve gizli bir alan olan **zihin gözlenebilir değildir**.
- Bu nedenle, ***insanın maddi yönü***, bedeni, ***bilimsel olarak incelenenilirken***, duygusal ve zihinsel yönü, ***akli melekeleri*** öznel olduğundan ***bilimle incelenemez***.
- Bunlar ***sorgulama*** denilen özel, ***sübjektif bir araştırmaya*** konu olabilirler.
- Mesela ***müzikte makam bilgisi zihinde mevcuttur*** ve ona sahip olan kişi bunu bilir.
- Çünkü bunlar ***zihindedir, kafaların içinde değildir*** ve bu yüzden söze veya ***davranışa dönüşünceye kadar*** bir başkası o bilginin varlığından haberdar bile olmaz.

- Başkalarının zihinsel faaliyetleri nesnel bir şekilde incelenemez.
- Çeşitli problemler “*akıl*”, “*zihin*”, “*düşünme*” gibi zihinsel terimlerden kaynaklanır.
- Bir insan *kendi zihinsel hareketlerini değerlendirmede* sahip olduğu imkanları *bir başkasının zihnini değerlendirmede kullanamaz.*

- Herhangi bir şeyi zihinsel süreçlerle ifade ederken aslında onu zihinsel bir cisme büründürmekteyiz.
- **Zihin-madde ikilemi** pek çok problemin doğmasının ana nedenidir.
- Zihinsel *cisimlendirme* daha *önceki deneyimlere benzetilerek* ve *sesli sembollere* dönüştürülerek ifade edilmektedir.
- *Aklı maddenin üzerinde* tutan **Platon**, *ruhu beden üzerinde* tutan **dinler**, “*irade ediyorum o halde varım*” diyen **Gazali**, “*düşünüyorum o halde varım*” diyen **Descartes** hep bu ikileme işaret etmişlerdir.
- Bu ikili yapının filozoflarca telif edilmesi aynı zamanda, bilimsel bulguların da teolojik dogmalarla uzlaştırılmasında yardımcı olmuştur.

b. Bilgi Öğretisi

- Analitikçilere göre **bilimsel yöntemeye dayanan bilgi güvenilir ve doğru** bilgidir.
- Bir bilginin doğru olup olmadığını anlamak için derinlemesine analizi gerekir.
- Bu amaçla **bilimin kullandığı önermelerin** kuruluşu ve yapısı "**dil analizi**" ile incelenir.
- Wittgenstein'a göre dil önermelerden oluşur ve anlamlı önerme gerçekliğin resmidir
- Görüşün savunucularına göre «**anlamlı önerme doğrulanabilir bir önermedir.**»
- Deneysel yollarla doğrulanamayan önermeler anlamsızdır.

Analitik Bilgi

Duyular Alemi (Real Varlıklar)
Gerçeklik Duyu ve Akılla Algılanır
Gerçeklik Dil ile Kurulur
(Rasyonalist - Göreceli)

- Örneğin, "**Dünya bir gezegendir.**" önermesi bilimsel olarak doğrulanabilir olduğu için anlamlıdır.
- **Metafiziğin** konusuna giren tüm problemler, sözde problem diye nitelenir ve **felsefenin dışına** itilir, çözülebilecek problemler de ilgili bilim dallarına havale edilir.
- **Toplumsal olayları açıklama aracı** olarak da her şeyden önce dilsel çözümlemeleri değerlendirirler.

c. Değer Öğretisi

- Wittgenstein'a göre **dil** ile **gerçek** göreceli olduğundan **dilin analizi** aynı zamanda **gerçekliğin** de **analizi** demektir.

- Dil analizi felsefi problemleri “**anlamsız**” ve “**anlamlı**” olarak ayırır.
- Pozitif problemlerin çözümümüyle ilgili bilim dalları ilgilenir.
- Metafizik problemler, anlamsız olup bilimin konusu değildir.
- **Dil ile ifade edilemeyen şeyler gerçek olmadığı için bilinemezler.**
- **Etik, estetik, dini ve metafizik** alanların bir gerçekliği yoktur.
- Oysa bunların varlığı içsel tecrübelerle sabit olduğundan inkar edilemezler.
- Wittgenstein daha sonraki yıllarda bu görüşünden vazgeçmiş, önceleri yok saydığı **etik, estetik, dinsel ve metafizik** önermelerin de anlamlı olabileceğini kabul etmiştir.
- **Kötü düşüncenin kaynağında dilin kötü kötü kullanımının olduğunu** düşünürler.

Analitik Değer

Duyular Alemi (Real Varlıklar)

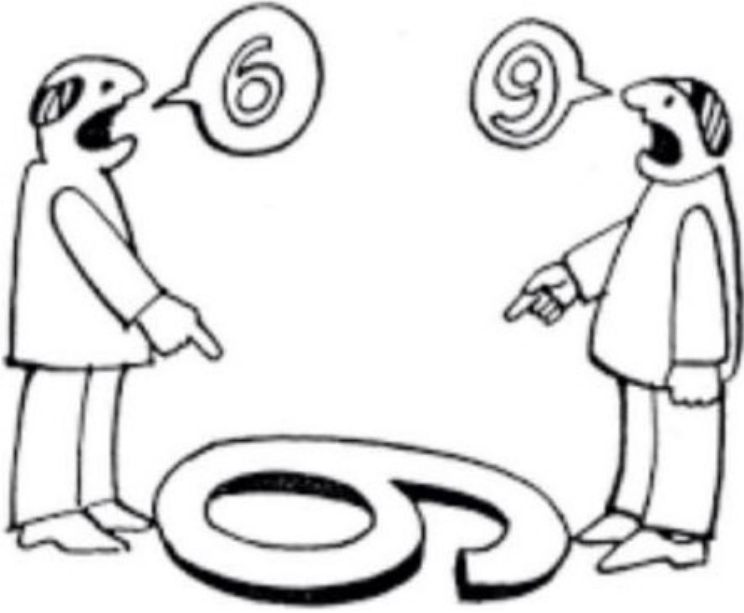
Değerlerin Kaynağı

Doğa ve İnsan

(Göreceli –Değişken)

d. İnsan Anlayışı

- Analitik felsefeciler varlık anlamında **insanı maddi yönüyle** öne çıkarsalar da, metafizik boyutunu hesaba katmak zorunda kalırlar.

- İnsan varlıkları dil ile ifade ederek onlara hayat verir.
- **Problemler** varlıkların insan tarafından algılanışından değil, algının ifade edilışinden doğar.
- Dolayısıyla insanda **algının öznelliği** aynı zamanda **sorunların da kaynağıdır.**
- İnsan bu **öznel algı sorununu ortak bir uzlaş**ı alanı oluşturarak **çözümleyebilir.**
- Bu bakımdan insan bir yandan sorunların kaynağı olduğu gibi diğer yandan da çözümün tek merciidir.
- **İnsan aşkın bir misyona sahip değildir,** sorunların çözümünde yetkili ve sorumludur.
- İnsanın bu **sorumluluğu** başta **kendine** olmak üzere **tüm insanlığa** yöneliktir.
- Bu sorumluluğunu, analitik düşünerek ve sorunları çözerek yerine getirir

e. Eğitim Anlayışı

- Dilin ve kelimelerin anlamları insanların düşünme biçimlerini yönlendirir.
- Matematiksel, sözel, yazılı, resimli ya da hareketli **dil sembolleri olmasaydı**, hiç iletişim imkanı kalmayacak ve dolayısıyla **akıl gelişmeyecekti.**
- Dewey, bilgi ve eylem kavramları ile, bilme ve yapabilme arasındaki farka dikkat çeker.
- **Bilme “olay veya olguyu bilme” yapma** ise “**nasıl yapıldığını bilme**” anlamınadır.
- Bunlardan ilki bilginin “**torik**” yönünü, ikincisi de “**uygulama**” yönünü ifade eder.

- Okullarda daha çok teorik bilgi öğretildiğini, pratiğe ise pek önem ve yer verilemediğini düşünürler.
- Oysa gençlerin **eğitiminde teori ile pratiğin** mümkün olduğunca **bir arada** olması gerektiğini savunurlar.
- Çocukların, eğitimde dil oyunlarıyla şartlandırıldığını, bunun eğitimle geleceğe taşındığını söylerler.
- Öğretmenlerin bu yeniden üretimde etkin araçlar konumuna işaret ederler.

"İzm" ler,
insanlığın idrakine giydirilmiş
deli gömleğidir..!

Cemil Meriç

Düşüncelerini değiştirmeyenler
sadece deliler ile ölülerdir..!

Hız. Ali

